

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
142/2016	Fylkesrådet	04.05.2016

Høring - Skittresken kraftverk - Hattfjelldal kommune

Sammendrag

Fylkesrådet vil fraråde Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) å gi konsesjon til Statskog for å bygge Skittresken kraftverk i Hattfjelldal kommune. Kraftverket er vurdert til å ha liten samfunnsnytte, og vil påvirke flere miljø og arealbruksverdier negativt. Tiltaket vil medføre negative konsekvenser for landskap av stor verdi, snaufjellet, uberørte naturområder, et viktig friluftsområde, reinens beiteområde, rødlistet naturtype *grotte (VU)* av verdien viktig og flere rødlistede arter.

Røssvatnet og området rundt er allerede sterkt påvirket av vannkraftutbygging, og flere vannkraftverk har de siste årene fått konsesjon. En utbygging av stadig flere vannkraftverk vil føre til at de uberørte naturområdene gradvis forsvinner. Fylkesråden mener det er viktig å bevare noen av disse områdene. Etersom området er langt fra bosetting, er dette et område som bør holdes uberørt med hensyn til reindrift og andre rødlistede arter.

Bakgrunn

Statskog Energi AS søker om konsesjon for å bygge og drifte Skittresken kraftverk i Skittreskelva i Hattfjelldal kommune. Høringsfristen er 30. april, men fylkeskommunen har fått utsatt høringsfrist til 4.mai for å få behandlet saken i to fylkesrådsmøter.

Søker ønsker å overføre vann fra Vesterelva til Skittreskvatnet, via en nedgravd rørgate på 1750 meter, se figur 1. De siste 400 meterne av overføringen vil vannet renne fritt langs eksisterende myr og elvelei. Vannføringen i Vesterelva nedstrøms inntaket vil bli redusert til en minstevannføring på 70 l/s i sommerhalvåret og 30 l/s i vinterhalvåret, det vil i tillegg være noe avrenning fra et restfelt på 100 l/s.

Det er planlagt at Skittreskvannet skal reguleres 0,5 meter, ved hjelp av en terskel ved utløpet. Inntaket til kraftverket vil plasseres i Skittreskelva, og vannveien blir en nedgravd rørgate på 1250 meter som legges på vestsiden av elva. Fra inntaket vil det slippes en minstevannføring i Skittreskelva på 100 l/s om sommeren og 40 l/s om vinteren. Kraftstasjonen skal plasseres ved eksisterende privat veg, ca. 150 m vest for utløpet til Skittreskelva.

Det er planlagt en midlertidig anleggsvei opp til inntaket, og eksisterende vei fram til kraftstasjonen må muligens oppgraderes. Angående nettilknytning planlegges det å etablere en 4500 meter lang 22kV kabel lagt i grøft, som vil følge eksisterende vei. Planer om å etablere flere kraftverk i området framover, kan føre til en del nettutbygging.

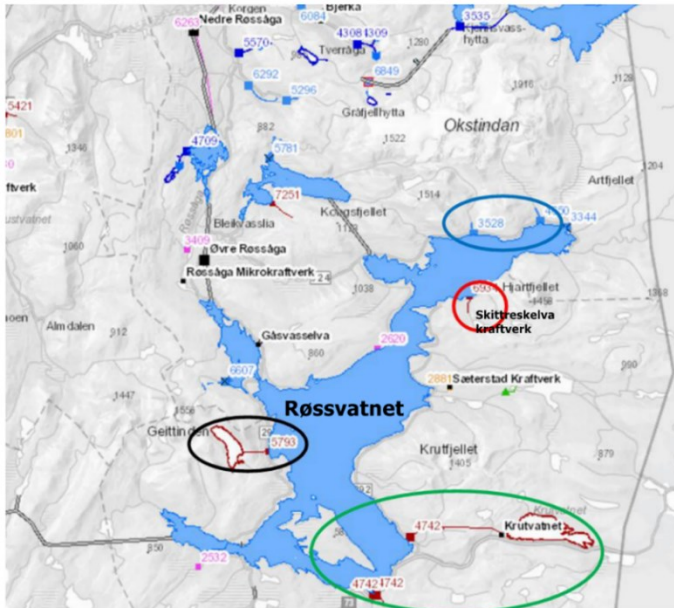

Figur 1. Teknisk plan for Skittresken kraftverk.

Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 2,7 MW, som vil gi en årlig produksjon på 7,8 GWh. Dette tilsvarer strømforbruket til ca. 390 husstander. Av den årlige kraftproduksjonen vil 5,5 GWh produseres om vinteren og 2,3 GWh produseres om sommeren. Kraftverkets utbyggingspris er beregnet til 5,1 kr/kWh.

Skittreskelva renner ut i Røssvatnet som er et reguleringsmagasin for Røssåga kraftverk, regulert med 12 meter. Røssåga kraftverk har en årsproduksjon på nesten 3 TWh. Fylkestinget har i sak 122/2014, den 13.10.2014 gitt høringsuttalelse til revisjon av vilkårene for Røssåga-reguleringen.

I nordenden av Røssvatnet har Fjellkraft AS fått konsesjon til å bygge to kraftverk (Bessedøra og Stekvasselve, blå sirkel i figur 2). I sørenden har Krutåga Kraft og Hattfjelldal kraft søkt om å bygge Krutåga, Bjørkåselva og Mølnhusbekken (grønn sirkel). I vestenden planlegges Stikkelvika kraftverk (svart sirkel). Alle disse kraftverkene har utløp i Røssvatn. I tillegg finnes det en del mikro- og minikraftverk i området, som er fritatt konsesjonsbehandling.

Figur 2 viser oversikt over etablerte, konsesjonsgitte og omsøkte kraftverk i nærheten av tiltaksområdet.

Problemstilling

Tekst i *kursiv* er hentet fra konsesjonssøknaden.

Samfunnsnytte

Tiltaket vil gi skatteinntekter til kommunen, og i anleggs- og driftsfasen vil tiltaket medføre lokal sysselsetting.

Rødlistede arter

*Grannsildre og lirype (begge NT) er rødlistearter registrert i området. Gaupe og bjørn (begge EN) er registrert i noen kilometers avstand fra tiltaket, og forventes å forekomme også i influensområdet (...) Jaktfalk (NT) er også registrert noen km utenfor influensområdet. Verdien av området for rødlistede arter vurderes som **liten til middels**. Utbyggingen vil ikke berøre forekomsten av grannsildre, mens rype nær anleggsområdet vil bli midlertidig skremt vekk(...) For øvrig forventes ikke rødlistet vilt å bli påvirket etter anleggsfasen. Konsekvensen er **ubetydelig (0)**.*

Plante- og dyreliv

*I influensområdet forekommer to prioriterte naturtypelokaliteter, kalkrike områder i fjellet, «rikt våtsnøleie», og en grotte, begge med verdi B – viktig. Grotter er for øvrig regnet som en truet (VU) naturtype, og «rikt våtsnøleie» som noe truet (VU) vegetasjonstype. Det foreligger ikke opplysninger om fossefall i de to elvene, men dette kan ikke utelukkes. Samlet sett vurderes det terrestriske miljøet å ha **middels verdi**.*

*Utbyggingen vil ikke berøre den registrerte naturtypelokaliteten «rikt våtsnøleie». Økt flomvannføring i Skittreskelva forbi grottelokaliteten vil ha et usikkert omfang da man ikke kjenner til verdiene her(...)Konsekvensen er **liten negativ (-)**, men kan bli større dersom det ved oppfølgende undersøkelser viser seg at grottelokaliteten blir vesentlig negativt berørt.*

Vannmiljø

Det er ikke registrert verdifulle akvatiske lokaliteter eller fiskebestander av vesentlig verdi.

Det foreligger opplysninger om forekomst av bekkørret i både Vesterelva og Skittreskelva, samt røye i Skittreskvatnet, av **liten verdi**.

Det forventes ikke at røyebestanden i Skittreskvatnet vil bli negativt berørt av reguleringen, men redusert vannføring i elva kan bl.a. føre til innfrysning av fiskerogn og redusert bunndyrproduksjon. Konsekvensene vurderes som **liten negativ**.

Rein

Øvre del av tiltaksområdet er innenfor sommerbeite, mens hele området inngår i høstbeite I (parringsland). Det går ingen drivingsleier eller trekkveier i området (...) Verdien vurderes som **middels til stor**.

De lokale direkte effektene omfatter fysisk arealtap og forstyrrelse av enkeltdyr nær inngrep. Det vil ikke bli etablert nye permanente veger, med unntak av nede ved stasjonsområdet. Rørgate- og overføringstraseene vil bli revegetert. Reguleringen av Skittreskvatnet forventes ikke å føre til usikker is. Konsekvensene vurderes som **ubetydelig til liten negativ (0/-)** i driftsfasen, mens den i anleggsfasen (...) er vurdert som **middels negativ (- -)**.

Landskap

Landskapet i influensområdet framstår som urørt, med unntak av i planlagt kraftstasjonsområde. Her utgjør reguleringen av Røssvatnet et tyngre teknisk inngrep(...) Det eksisterer en privat skogsbilveg i samme område, som er bygd i forbindelse med kommersiell skogsdrift(...) Grotta i Skittreskelva er en lokal interessant geologisk formasjon som trekker verdien noe opp, selv om grotter ikke er uvanlige i fylket. Verdien vurderes som **liten til middels**.

Storformene i øvre del av området er rolige, men med innslag av enkelte mer dramatiske elementer som den stupbratte vestsiden av Hjartfjelltinden. Terrenget er forøvrig stort sett åpent og lett framkommelig. Det idylliske Skittreskvatnet er sentralt for mangfoldet og opplevelsesverdien. Øvre del ved Skittreskvatnet og fjellet vurderes til **middels verdi**.

Landskapsbildet vil endres i liten grad av at Skittreskvatnet heves med ca. 0,5 m. Vannføringen i både Vesterelva og Skittreskelva blir vesentlig redusert. Redusert vannføring i Vesterelva i fjellet betraktes som det mest negative inngrepet i så måte. Skittreskelva er lite eksponert i landskapet, men synlig lokalt. Elvene er uten større, eksponerte fosser innenfor tiltaksområdet. Det meste av planlagt overføringstrasé går over skoggrensa hvor det er lite løsmasser. Trolig vil traseen forbli synlig en del år etter en utbygging. Inntak i Vesterelva og i noen grad dammen ved utløpet av Skittreskvatnet vil være eksponert, mens inntaket i Skittreskelva vil bli liggende mer skjernet. Samlet sett og dels begrunnet med redusert grad av urørthet, vurderes konsekvensen som **middels negativ (--)**. Konsekvensgraden forutsetter at hensynet til landskapet i øvre del blir ivaretatt gjennom god detaljplanlegging og anleggsgjennomføring.

Kulturminner og kulturmiljø

Det er ikke registrert automatisk fredete og verneverdige kulturminner/miljøer, eller samiske kulturminner i området. Sametinget og fylkeskommunen ser begge potensiale for at hittil ukjente kulturminner kan forekomme. Verdien kan derfor bli liten eller stor ut i fra hva oppfølgende befaringer avdekker av samiske eller andre kulturminner. Potensialet gjør imidlertid at man ut i fra et «føre var»-prinsipp vurderer verdien som **middels**.

Basert på dagens kunnskap vil tiltaket får **ubetydelig konsekvens (0)**. Dette er imidlertid en svært usikker konklusjon.

Bruksinteresser

Områdene rundt Skittresken egner seg for aktiviteter som turer til fots eller på ski, bl.a. på Hjartfjelltinden, samt høstingsaktiviteter som plukking av sopp/bær, jakt (elgjakt og småviltjakt) og fiske i bl.a. Skittreskvatnet (...) Området er interessant på grunn av faktorer som stillhet, uberørthet og vakker natur. Brukerne er stort sett lokale innbyggere og hytteeiere rundt Røssvatnet. Området rundt Skittreskvatnet inngår i friluftsområdet **Bentlia-Skittresk**, og er kartlagt som et utfartsområde. Området er registrert som viktig og vurdert å ha **middels verdi**. Området scorer middels på bruk.

Ved Vesterelva ligger friluftsområdet Hjartfjelltinden, som er vurdert å ha samme verdi. Det er også kartlagt flere andre små områder i nærheten, inkludert områder regnet som svært viktige.

Figur 3. Kartet viser registrerte friluftsområder i nærheten av tiltaksområdet. Bentlia – Skittresk er registrert som viktig.

Konsekvensen for brukerinteresser/friluftsliv blir **liten til middels negativ (-/- -)** i driftsfasen, og **middels negativ (- -)** i anleggsfasen. Konsekvensen i driftsfasen vil bli noe større dersom det ikke legges opp til å ta hensyn til landskapet, spesielt langs overføringstraséen fra Vesterelva.

Samlet vurdering og belastning

Tabell 1. Gir en oversikt over konsekvensene en utbygging av kraftverket vil medføre for naturmiljøet og andre arealbruksverdier (fra konsesjonssøknad).

Tema	Konsekvens	Søker/konsulent sin vurdering
Vanntemp., is og lokalklima	0	Konsulent
Ras, flom og erosjon	0	Konsulent
Ferskvannsressurser	0	Konsulent
Grunnvann	0	Konsulent
Brukerinteresser	-/--	Konsulent
Rødlistearter	0	Konsulent
Terrestrisk miljø	-	Konsulent
Akvatisk miljø	-	Konsulent
Landskap	--	Konsulent
Kulturminner og kulturmiljø	0*	Konsulent
Reindrift	0/-	Konsulent
Jord og skogressurser	0/-	Konsulent
Oppsummering	--	Konsulent

*Basert på eksisterende funn. Det er imidlertid antatt potensiale for kulturminner som må undersøkes i forbindelse det detaljprosjekteringen av et evt. kraftverk.

I konsesjonssøknaden er det vurdert samlet belastning av tiltaket, videre følger en oppsummering av dette: Det påpekes at området i nærheten av Skittresken i stor grad er utnyttet til vannkraft, og flere nye prosjekter har søkt om konsesjon. Skittresken og flere av de andre omsøkte kraftverkene/gitt konsesjon, ligger innenfor uberørte naturområder. Utbygging av kraftverkene vil redusere utbredelsen av slike områder. I tillegg vil mer av vassdragsnaturen rundt Røssvatnet bli forringet, slik som eksisterende kraftverk har ført til allerede.

Kraftverkene ligger innenfor friluftsområder rundt Røssvatnet, en utbygging vil derfor føre til en samla belastning for friluftslivet, i form av å miste opplevelsen av uberørt natur. Et av kraftverkene som er gitt konsesjon og et omsøkt ligger innenfor samme reinbeitedistrikt som Skittresken. Alle tre vil påvirke reinens sommer- og høstbeite, noe som vil bidra til økt samlet belastning på Ildgruben reinbeitedistrikt.

Tiltakshavers foreslåtte avbøtende tiltak

- Minstevannføring i begge elvene (omtalt tidligere i bakgrunnen)
- Kraftstasjonen skal tilpasses byggetradisjonene til hyttene i området
- De anbefaler at utbygger tar bevisste materialvalg, velger en farge på betongen og at utforming blir slik at konstruksjonene blir lite synlige.
- Inngrepene skal planlegges godt for å unngå skjemmende sår i landskapet, og området skal revegeteres naturlig.
- Anleggsvei skal legges i god avstand til grotta for å unngå at den utsettes for trykkbelastning eller rystelser.
- Alt avfall skal fjernes og bringes ut av området og ikke deponeres på stedet.

Fylkeskommunens ansvarsområder

Kulturminner

Fylkeskommunen har ved forhåndshøring gitt innspill om at tiltak i umiddelbar nærhet til Røssvatnet kan utløse kulturminnefaglig befarings. Befaringen har et begrenset omfang og omfatter hovedsaklig kraftstasjonsområdet. I de øvrige områdene som omfattes av

konsesjonssøknaden er det lavt potensial for påvisning av kulturminner som hører inn under fylkeskommunens myndighetsområde. Dersom det blir gitt konsesjon må konsesjonæren kontakte fylkeskommunen for bestilling av arbeidet.

Friluftsliv

Fylkeskommunens kartlegging avviker ikke vesentlig fra konsesjonssøknaden.

Vannforvaltning

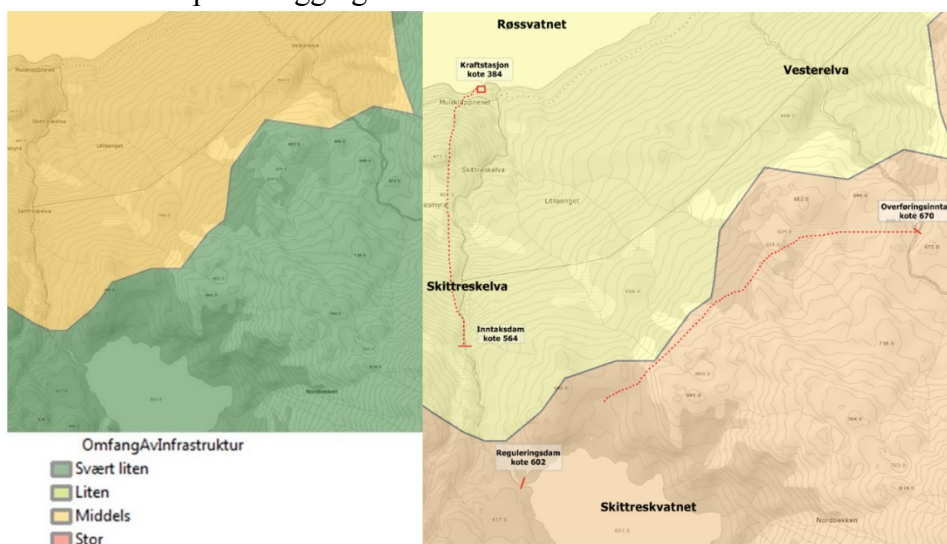
Tiltaket vil berøre vannforekomsten *Røssvatnet bekkefelt nordøst* (155-115-R), som ligger i vannområde Ranfjorden. I bekkefeltet er det i dag ingen registrerte påvirkninger. Det vedtatte Miljømålet for vannforekomsten er *god* økologisk tilstand innen 2021. Det er NVE som sektormyndighet som skal vurdere om de økologiske forholdene i vannforekomsten vil endres negativt som følge av kraftutbyggingen, og om miljømålet vil nås (vannforskriften §12).

Landskap

Fylkeskommunens kartlegging viser andre verdier enn hva konsesjonssøknaden viser:

Nedre del av tiltaksområdet vil påvirke landskapstypen *Åpent dallandskap med innsjøpreg og infrastruktur*. Sammenlignet med lignende landskapstyper, er landskapet i området hvor tiltaket er planlagt, vurdert å ha *middels verdi* i landskapskartleggingen. Verdivurderingen er basert på områdets representativitet og sjeldenhet i Nordland. Området beskrives som et åpent dallandskap under skoggrensen med sterkt innsjøpreg. Landskapstypen er preget av tekniske inngrep som bygninger, vei- og ledningsnett og små bygder med lavt jordbrukspreg.

Tiltaksområdets øvre del er planlagt i et område hvor landskapstypen er *Høgfjellmassiv med tindelandskapspreg*, og beskrives med ekstreme terrengformasjoner innenfor små områder. Landskapstypen har lite eller ingen tekniske inngrep og fremstår med et gjennomgående sterkt naturpreg. Sammenlignet med lignende landskapstyper, er dette området vurdert å ha *stor verdi* i landskapskartleggingen.

Figur 4 og 5. Figur 4 viser omfanget av infrastruktur i tiltaksområdet. Figur 5 viser at øvre del av tiltaksområdet har stor verdi og nedre del har middels verdi.

Andre instansers uttalelse

Andre instansers uttalelse vil legges ved saken dersom disse foreligger før behandling i fylkesrådet.

Kraftverkets konflikt med miljø og andre arealbruksverdier

Tabell 2. Oversikt over tematiske retningslinjer i småkraftplanen som vil berøres ved en utbygging av Skittresken kraftverk.

Tema	Aktuelle tema i småkraftplanens kap. 2
Naturmangfold	B1. Utbygging av små vannkraftverk skal <i>ikke tillates</i> dersom det er fare for at prioriterte arter eller rødlistede arter i kategoriene <u>sårbar (VU)</u> , <u>sterkt truet (EN)</u> og <u>kritisk truet (CR)</u> , blir skadelidende. <i>Årsak til fargeendring: Gaupe og Bjørn vil ikke bli direkte berørt av tiltaket.</i>
	B2. Man skal være <i>svært restriktiv</i> med å gi tillatelse til tiltak dersom det er fare for at rødlistede arter i kategorien <u>nær truet (NT)</u> blir skadelidende.
Naturtyper	B13. for øvrige aktuelle naturtyper som er sårbare for endret vannføring og er gitt stor eller middels verdi , skal en være <i>svært restriktiv</i> med å tillate utbygging.
Reindrift	E4. I øvrige områder for reindrift av stor verdi skal man være <i>restriktive</i> med å tillate utbygging av små vannkraftverk.
Landskap	F1. For området i snaufjellet skal man <i>ikke tillate</i> utbygging som kan gi varige og irreversible skader på terrenget og landskapet. F2. I landskap av stor verdi skal man være <i>varsomme</i> med å tillate utbygging.
Friluftsliv	I3. For øvrige områder som klassifiseres som viktige friluftsområder, skal man være <i>varsomme</i> med å tillate utbygging og sekundærinngrep som reduserer verdien for friluftslivet.
Samlet vurdering av konsekvenser for miljø og andre arealbruksverdier	Skittresken kraftverk tilhører småkraftplanens prioriteringsnivå: Prioriterte med strenge betingelser Utbygging kan tillates dersom avbøtende tiltak opprettholder viktige miljøverdier på dagens nivå, og at det er dokumentert at utbyggingen har stor samfunnsnytte.
Vurdering av positive samfunnsvirkninger	
Positive samfunnsvirkninger	Fylkesrådet vurderer at Skittresken har liten samfunnsnytte. Skittresken kraftverk vil årlig bidra med ny fornybar energi tilsvarende 7,8 GWh, hvorav 5,5 GWh vil produseres om vinteren.
Vurdering Skittresken kraftverk	

Fylkesråden fraråder NVE å gi tillatelse til å bygge Skittresken kraftverk. Kraftverket er vurdert til å ha liten samfunnsnytte, og vil påvirke flere miljø og arealbruksverdier negativt. Tiltaket vil medføre negative konsekvenser for landskap av stor verdi, snaufjellet, uberørte naturområder, et viktig friluftsområde, reinens beiteområde, den rødlistede naturtypen *grotte* av verdien viktig og flere rødlistede arter.

Røssvatnet og området rundt er allerede sterkt påvirket av vannkraftutbygging, og flere vannkraftverk har de siste årene fått konsesjon. Øvre del av tiltaksområdet er et uberørt naturområde, med stor landskaps- og friluftslivsverdi, stor verdi for reindriftsbeiter og for rødlistede arter. I tillegg vil deler av tiltaket være synlig i snaufjellet. En utbygging av stadig flere vannkraftverk vil føre til at de uberørte naturområdene gradvis forsvinner. Fylkesråden mener det er viktig å bevare noen av disse områdene. Ettersom området er langt fra bosetting, er dette et område som bør holdes uberørt med hensyn til reindrift og andre rødlistede arter.

Det er knyttet stor usikkerhet til konsekvensene av redusert vannføring for den rødlistede naturtypen *grotte (VU-sårbar)*. Det er også svært usikkert hvilke verdier som kan finnes inne i grotta, da denne ikke er undersøkt.

Dersom NVE likevel gir konsesjon til Skittresken kraftverk, forutsetter fylkesråden at det stilles konsesjonsvilkår som sikrer at verdien til grotta blir opprettholdt. Av hensyn til reindriftsnæringen forutsettes det at reinbeitedistriktene involveres i detaljplanleggingen. Anleggsperioden må legges utenom reinens bruk av område og liryppa (og evt fossefallens) hekkeperiode. Utbyggingen må skje med landskapsmessig tilpasning, spesielt i snaufjellet. Den rødlistede naturtypen «rikt våtsnøleie» (VU) må ikke skades som følge av tiltaket.

Konsekvenser

Saken vil ikke medføre økonomiske, administrative eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Saken har heller ingen konsekvenser knyttet til gjennomgående fylkeskommunal politikk knyttet til likestilling, universell utforming og folkehelse. Sakens konsekvenser for miljø er beskrevet tidligere i dette dokumentet.

Vedtakskompetanse

Det vises til FT-sak 52/2016 «Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget», pkt 3.27 4. avsnitt, der fylkesrådet er gitt myndighet til å avgi uttalelse til søknad om konsesjon etter vannressurslovens lovens § 8.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkesrådet fraråder Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) å gi konsesjon til Statskog for å bygge Skittresken kraftverk.
2. Dersom det blir gitt tillatelse til omsøkt tiltak, ber fylkesrådet om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12, og med vannforskriften §12. NVE bes om at følgende tas inn i

konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:

- a. Detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringa, og anleggsperioden må legges utenom de perioder på året reinen beiter i området.
- b. Tiltakshaver må kontakte fylkeskommunen for bestilling av kulturminnefaglig befaring av kraftstasjonsområdet.

Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på forninner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.

- c. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges i utformingen av kraftstasjonen og tilhørende infrastruktur.
- d. Tiltakshavers foreslåtte avbøtende tiltak må inn i konsesjonsvilkårene.
- e. NVE må se Skittresken kraftverk i sammenheng med den pågående revisjonen av vilkårene for Røssågareguleringen.
- f. De registrerte rødlistede naturtypene (grotte og «rikt våtsnøleie») skal ikke bli skadelidende av tiltaket, og verdiene skal ivaretas.
- g. Anleggsperioden må legges utenom lirypas (og eventuelt fossefallens) hekkeperiode.

Bodø den 11.04.2016

Ingelin Noresjø

fylkesråd for kultur, miljø og folkehelse
sign

04.05.2016 Fylkesrådet

FRÅD-142/2016

Vedtak

Innstillingen enstemmig vedtatt

Vedlegg:

Tittel

Konsesjonssøknad

Til høring - Statskog Energi AS - søknad om bygging av

Skittresken kraftverk

DokID

680036

680030